

«М.Х.Дулати атындағы Тараз университеті» Ке АҚ

БЕКІТЕМІН

Басқарма мүшесі –
Академиялық мәселелер
бойынша проректор
Л. Еркинбаева
«27» 09 2024ж.

**Дулати университетінің білім беру
бағдарламаларына тұрақты даму қағидаттарын
интеграциялау бойынша әдістемелік ұсынымдар**

ТАРАЗ, 2024

1. Жалпы қағидаттар

1.1. Тұрақты даму – сабақтас тақырып ретінде
Тұрақты даму қағидаттары тек жекелеген пәндерге (мысалы, экология немесе экономика) ғана емес, сонымен қатар гуманитарлық, техникалық және басқару бағыттарына да енгізілуі тиіс. Тұрақты даму бойынша пәнаралық түсінік қалыптастыру маңызды.

1.2. Құндылықтар мен құзыреттерді қалыптастыру
Оқыту тек білім беруге ғана емес, сонымен қатар келесі дағдыларды дамытуға бағытталуы тиіс:

- сыни ойлау;
- жүйелік тәсіл;
- әлеуметтік және экологиялық жауапкершілік құндылықтары;
- тұрақты таңдау жасау және әрекет ету дағдылары.

1.3. Интеграцияның әртүрлі түрлері

Тікелей (толық курстар, ТД модульдері) және жанама (кейс тапсырмалар, жаттығулар, пән мазмұнына байланысты мысалдар) интеграция түрлері болуы мүмкін. Тұрақты даму қағидаттары басқару, логистика, сәулет, инженерия, денсаулық сақтау, педагогика және т.б. салалармен байланыстырылуы мүмкін.

2. Интеграцияның ұсынылатын түрлері

2.1. Академиялық интеграция:

- Негізгі және элективті пәндерге Тұрақты даму мақсаттарына (ТДМ – SDGs) арналған модульдерді енгізу;
- *"Тұрақты дамудың негіздері", "Экологиялық ойлау", "Бизнес пен қоғамның әлеуметтік жауапкершілігі"* сияқты жеке пәндерді әзірлеу;
- Пән мазмұнын тұрақты тәжірибеге (мысалы, құрылыста — жасыл технологиялар, экономикада — ESG-талдау) бағыттап жаңарту.

2.2. Әдістемелік интеграция:

- Қалдықтарды басқару, тұрақты көлік, білімге қолжетімділік сияқты нақты мәселелерге арналған кейстер мен жобалық тапсырмаларды қолдану;
- Проблемалық-бағдарланған оқыту тәсілі — студенттер өзекті мәселелермен жұмыс істеуі (мысалы, кампустың көміртек ізін қалай азайтуға болады?);
- Тұрақты даму сценарийлерін моделдейтін пікірталастар мен дебаттар өткізу.

2.3. Аудиториядан тыс интеграция:

- ТДМ бойынша хакатондар, конкурстар, көрмелер мен іс-шаралар ұйымдастыру;
- Тұрақты даму тақырыптарында студенттік зерттеулер мен бастамаларға қолдау көрсету;
- Практикаларға, тағылымдамаларға және дипломдық жобаларға тұрақты даму тақырыптарын енгізу.

3. Оқытушыларды қолдау

3.1. Біліктілікті арттыру:

- Тұрақты даму бойынша білім беру (Education for Sustainable Development – ESD) қағидаттары бойынша ішкі тренингтер, семинарлар, вебинарлар өткізу;
- Педагогикалық даму бағдарламаларына ESD модульдерін қосу.

3.2. Ресурстарға қолжетімділік:

- Әдістемелік материалдар, тапсырма үлгілері, кейстер мен оқу құралдары бар электронды кітапхана құру;
- ЮНЕСКО, SDSN, UNAI және басқа халықаралық платформаларға оқу ресурстары бойынша қолжетімділік беру.

3.3. Кеңестік қолдау:

- Университеттің Тұрақты даму орталығынан әдістемелік және мазмұндық көмек алу мүмкіндігі;
- Ішкі тәлімгерлік – тәжірибелі оқытушылар ТД пәндерге енгізу тәжірибесімен бөліседі.

4. Оқу бағдарламаларына енгізуге арналған тақырыптар мысалдары

- Көміртек ізі және климаттың өзгеруі
- Циркулярлы экономика және ресурстарды үнемдеу
- Жасыл технологиялар мен тұрақты инновациялар
- Ғаламдық экологиялық және әлеуметтік мәселелер
- Энергия тиімділігі мен жаңартылатын энергия көздері
- Табиғи ресурстарды тұрақты басқару
- Гендерлік теңдік және инклюзивті қоғам
- Тұрақты қалалық жоспарлау және көлік
- Әлеуметтік кәсіпкерлік және ESG тәсілдері
- Білім беру — тұрақты дамудың қозғаушы күші

5. Интеграцияны мониторингтеу және бағалау

5.1. Студенттердің білімдері мен құзыреттерін бағалау:

- Тесттер, рефлексивті эсселер, мини-жобалар, тұрақты даму тақырыптарындағы сауалнамалар өткізу;
- Өзін-өзі бағалау және peer-review элементтерін енгізу.

5.2. Оқу бағдарламаларын және есептерді талдау:

- Оқу пәндерінің жұмыс бағдарламаларына тұрақты даму тақырыптарын қосу;
- Кафедралардың есептерінде SDG компоненттерінің қамтылу көлемін жыл сайын талдау.

5.3. Кері байланыс:

- Студенттерден тұрақты даму тақырыптарының қабылдануы мен құндылығы бойынша пікір жинау;
- Интеграция мәселелерін әдістемелік кеңес отырыстарында талқылау.

Қорытынды

Білім беру жүйесіне тұрақты дамуды енгізу – бұл бір реттік бастама емес, ол экологиялық, экономикалық және әлеуметтік факторларды ескере отырып шешім қабылдай алатын жаңа буын мамандарын қалыптастыруға бағытталған стратегиялық қадам. Осы ұсынымдар Дулати университетінің оқытушылары үшін практикалық құрал және тұрақты білім беру ортасын қалыптастырудың негізі ретінде қызмет етеді.